

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд на тема

„Влиянието на великите сили САЩ, КНР и Русия върху политическите процеси в Република Северна Македония в контекста на Западните Балкани“

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“,

представен от **Илче Димовски**

Научен ръководител: **проф. д-р Татяна Александрова Дронзина**

от **доц. д-р Теодора Иванова Калейнска**, ВТУ „Св.св.Кирил и Методий“, Философски факултет, катедра „Национална сигурност и политически науки“;

Основание: Заповед на Ректора на СУ „Св.Климент Охридски“ за участие в научно жури, Протокол № 8/4.03.2025 на ФС на Философски факултет

Обща характеристика на представения дисертационен труд

За публична защита, дисертант Илче Димовски е представил завършен дисертационен труд, който е в общ обем от 480 страници, като 416 съставляват основен текст, а останалите страници са библиография от повече от 250 източника на български, руски, английски езици, изследвани уебсайтове и интервюта, три приложения – за изследване на общественото мнение и въпроси за полуструктурирано интервю с експерти, както и използвани съкращения и списък използвани официални текстове.

Като цяло, трудът следва класическия модел на писане на дисертационни тези като изследването е разположено в четири глави, изводи след всяка глава, увод и общо заключение. Намирам, че дисертацията има много добра вътрешна логика и връзка, цялостната структура на изложението следва логиката на научното изследване, а цялостното вътрешно съдържание е равномерно и балансирано. Всяка глава има добре очертани тематични раздели на вътрешното съдържание, като това определено допринася за подредеността на структурата на цялостното

изследване. След всяка глава дисертантът представя своите обобщения и изводи, както и общо заключение на работата с ясно очертани изводи и анализ на защитените хипотези, изведена е самооценка на приносните моменти. Цялостната работа е написана на добър език и стил, с добро познаване на категории, факти, акуратно боравене с данните и резултати от собствено изследване.

Темата на дисертацията безспорно е актуална. Съвременната международна среда е динамична, предизвикателствата се увеличават и усложняват. След войната Русия-Украйна има ново пренареждане на голямата шахматна дъска на международните отношения, като многополюсността е вероятно да доведе до конфликти, при новото пренареждане на големите сили имаме стратегическа конкуренция във всички области, международните отношения са изправени пред бързи и безпрецедентни промени. В момента и в следващите години се очертават глобални предизвикателства и рискове, които нито една страна не може да реши сама, които включват климатичните промени, природните бедствия, международния тероризъм, енергийната криза, продоволствената криза, транснационалната престъпност, киберсигурността, продоволствената сигурност, пазарната сигурност, паричната сигурност, сигурността на интелектуалната собственост, сигурността на образованието, културната сигурност, здравната сигурност и др.

Дисертантът предлага завършено изследване на влиянието на САЩ, Китай и Русия върху политическите процеси в Република Северна Македония след подписването на Преспанското споразумение през 2018г.

В увода Димовски предлага представяне на целта на научното изследване, определя предмета и обекта на изследване, анализира основния изследователски въпрос и поставените три изследователски задачи, които доразвиват основната цел на неговото изследване. Димовски защитава и методологията на своето изследване, чрез изпълването на смесен методологичен подход, който съчетава количествени и качествени методи. Дисертантът е провел социологическо проучване (анкета) сред 302 респонденти от различни демографски групи, с цел установяване на обществените възприятия за външно влияние, 30 полуструктурирани интервюта с експерти. В изследването са анализирани и редица вторични източници - официални документи, публични изявления на международни институции и местни власти, медийни публикации, анализи на независими институти и академична литература.

Предложеният обем на работата е повече от достатъчен и позволява да се систематизира изследваната информация, използвани са достатъчен на брой и по съдържание източници, демонстрирано е познаване на категориите, с които се борави, както и добро познаване на официални документи, което позволява да се защити цялостната логика на дисертацията. Проведено е мащабно изследване, което позволява да се направят задълбочени изводи и да се очертаят трендове в международната политика на Балканите.

Дисертантът е развил в следващите три глави своите изследвания за влиянието на САЩ, Китай и Русия върху политическите процеси в Република Северна Македония.

Смятам, че четирите глави са вътрешно добре балансирани; намирам за удачно отделянето на методиката на изследването от резултатите в отделни глави, защото това позволява ясно да се представят задачите и начина на работа и изследване. Важно е да подчертаем, че дисертантът е провел сериозно изследване на общественото мнение и полустандартизираните интервюта за всяка от страните, които позволяват да бъдат направени изводи, очертани тенденции, да се представят перспективи и бъдещи предизвикателства пред двустранните отношения между Република Северна Македония и трите страни /Русия, Китай, САЩ/. Намирам за много удачно извеждането на изводи след всяка от главите, защото това позволява системност и подреденост на направените изводи за всяка от страните /Русия, Китай, САЩ/, както и много добър анализ в рамките на предложеното общо заключение в края на работата.

Оценка на получените научни и научно-приложни резултати и приноси

Методологията, която Димовски предлага и прилага в настоящата дисертация, позволява да бъдат изпълнени и аргументирани успешно поставените изследователски задачи. Категориалният апарат и представянето му демонстрира много добро познаване и боравене. Дисертантът предлага добър политологичен анализ, работи отлично с официални документи, прилага творчески качествени и количествени методи, сравнителен метод и анализ, като тези методи и инструменти му позволяват успешно да представи своята теза и да я защити в цялостната си предложена работа. Димовски успешно е изпълнил поставените си цели и

задачи. Нямам съществени бележки и приемам както направените изводи след всяка от главите, така и изведените четири приносни моменти в изследването, които са оформени в самооценка в общото заключение и в автореферата. Подходът след всяка глава да се извеждат основни изводи и оценки, прави работата прегледна и четима, а обобщението в общото заключение е издържано, подредено, предлага сравнителен анализ. Съдържанието и формулировката на изводите и оценките са на високо ниво.

Не мога да не поздравя дисертанта за постигнатите практико-приложни резултати, които той представя в изследователските си глави за Русия, Китай и САЩ. Резултатите от изследванията и от проведените интервюта позволяват да се направи добър сравнителен анализ за геополитическото влияние на големите страни върху Северна Македония. Резултатите обаче могат да бъдат и основа за бъдещи изследвания и разширяване в посока международни организации и съюзи. Настоящото изследване би позволило и мултиплициране на модела в бъдещи авторови изследвания, за което определено насърчавам дисертанта. Намирам този подход за оригинален и иновативен.

Представените материали за публична защита ясно показват, че интересът на дисертанта е устойчив и траен и ми позволяват да приема, че той проявява задълбочен и траен интерес към темата на изследването.

Нямам съдържателни критични бележки, дисертационният труд отговаря на високи стандарти за академично писане и научно изследване. Нямам въпроси към дисертанта.

Заклучение

Дисертационният труд на Илче Димовски отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Условията и реда за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в СУ „Св.Климент Охридски“. Това ми дава основание да предложа на уважаемите членове на научното жури да вземе положително решение за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Илче Димовски по професионално направление 3.3. Политически науки (Международни отношения)

6 юни 2025г.
Велико Търново

Подпис: